

HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR EUROPOS SĄJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJOS NUOSTATŲ LAIKYMO SI REIKALAVIMŲ APRAŠAS

1. Įgyvendinant projektus, jungtinius projektus ir jungtinių projektų projektus (toliau kartu – projektas) turi būti laikomasi horizontaliųjų principų reikalavimų. Visais atvejais projekto įgyvendinimo metu negali būti pažeisti nustatyti horizontalieji principai ir su jais susijusios Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) nuostatos. Pagal projektų pobūdį turi būti siekiama tiesiogiai prisidėti prie horizontaliųjų principų įgyvendinimo, t. y. nustatomi konkretūs projekto tikslai, konkreti tikslinė grupė, finansuojamos projekto veiklos, projekto vykdytojai, stebėsenos rodikliai, siekiami rezultatai, tinkamos finansuoti išlaidos ir pan. Horizontalieji principai:

1.1. darnaus vystymosi, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą;

1.2. lygių galimybių ir nediskriminavimo (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos, negalios ir kitų aspektų), įskaitant prieinamumo visiems reikalavimo užtikrinimą (paslaugų, infrastruktūros, fizinės ar e. aplinkos sprendimai, informacijos, transporto prieinamumas ir pan.);

1.3. inovatyvumo (kūrybingumo) (įgyvendinant veiklas vykdomi inovatyvūs viešieji pirkimai, taikomos naujos technologijos, kuriami ar diegiami inovatyvūs sprendimai ir pan.).

2. 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis finansuojamų ar iš dalies finansuojamų projektų įgyvendinimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) nustatyti minimalūs projektų reikalavimai taikomi atsižvelgiant į 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, 28, 32 konstatuojamąsias dalis ir 5 straipsnio 2 dalį (taikoma Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonei (toliau – EGADP), 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas, 6 ir 17 konstatuojamąsias dalis (taikoma Teisingos pertvarkos fondui), 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013, 6 ir 28 straipsnius (taikoma „Europos socialiniam fondui +“), 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo 5 ir 6 konstatuojamąsias dalis (taikoma Europos regioninės plėtros fondui ir Sanglaudos fondui) ir 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės, 9 straipsnį (taikoma Europos regioninės plėtros fondui, Sanglaudos fondui ir „Europos socialiniam fondui +“).

3. Laikantis darnaus vystymosi horizontaliojo principo remiami aplinkos atžvilgiu tvarūs projektai, kuriuos įgyvendinant laikomasi klimato ir aplinkos apsaugos standartų, atsižvelgiant į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 11 straipsnį, Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus, Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Paryžiaus susitarimą ir reikšmingos žalos nedarymo principą, šiose srityse:

3.1. Aplinkosaugos srityje remiami reikšmingos žalos nedarymo principą atitinkantys projektai, t. y. jie turi būti tvarūs aplinkos atžvilgiu ir įgyvendinami visapusiškai atsižvelgiant į Europos Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos standartus ir prioritetus, kaip tai suprantama pagal 2020 m.

birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088. Atitiktis šiam principui turi būti užtikrinta viso projekto įgyvendinimo metu. Turi būti vertinamas projekto poveikis 6 aplinkos tikslams: klimato kaitos švelninimo, prisitaikymo prie klimato kaitos, tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos, perėjimo prie žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, oro, vandens ar žemės taršos prevencijos ir kontrolės, biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo. Jokia projekto veikla neturi būti daroma reikšmingos žalos aplinkos tikslams, nustatytiems reglamento (ES) Nr. 2020/852 17 straipsnyje. Atitiktis reikšmingos žalos nedarymo principui vertinama vadovaujantis 2021 m. vasario 18 d. Komisijos pranešimu dėl Reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamento technines gaires (2021/C 58/01), pagal kurias atliekamas vertinimas neatleidžia nuo savarankiškos pareigos laikytis taikytinų Europos Sąjungos ir nacionalinės aplinkosaugos teisės aktų. Pagal šias gaires:

3.1.1. Atliekamas projektų, kurie nedaro numatomo poveikio nė vienam arba keliems iš 6 aplinkos tikslų arba kurių numatomas poveikis yra nereikšmingas (pvz., mokymai, konsultacijos, išskyrus finansinį tarpininkavimą, ir pan.), supaprastintas vertinimas (trumpai apibūdinamas poveikis visiems 6 aplinkos tikslams).

3.1.2. Atliekamas projektų, susijusių su transporto priemonių ar įrangos įsigijimu, infrastruktūra, statiniais, energetika, atliekų tvarkymu, ekonominės veiklos vykdymu ir pan., išsamus vertinimas.

3.1.3. Projektų, finansuojamų pagal EGADP, atitiktis reikšmingos žalos nedarymo principui vertinama vadovaujantis EGADP plano „Naujos kartos Lietuva“ priedais. Kai vertinama projektų, finansuojamų pagal 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programą, atitiktis reikšmingos žalos nedarymo principui, ministerija pildo reikšmingos žalos nedarymo principo vertinimo anketą, kurios forma pateikta šio aprašo priede.

3.2. Socialinėje srityje remiami projektai, kuriais sprendžiamos užimtumo, skurdo ir socialinės atskirties, visuomenės sveikatos, švietimo ir mokslo, kultūros savitumo išsaugojimo, tausojančio vartojimo problemos.

3.3. Ekonomikos srityje remiami projektai, kuriais skatinamas darnus pagrindinių ūkio šakų ir regionų vystymas.

3.4. Teritorijų vystymo srityje remiami projektai, kuriais skatinamas aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimas.

4. Projektams keliami reikalavimai, susiję su lygių galimybių ir nediskriminavimo horizontaliuoju principu:

4.1. Projektams turėtų būti siekiama panaikinti vyrų ir moterų nelygybę ir (arba) skatinti vyrų ir moterų lygybę, kad daugiau moterų dalyvautų darbo rinkoje ir būtų geriau derinamas profesinis ir asmeninis gyvenimas, kovojama su skurdo feminizacija ir lyčių diskriminacija darbo rinkoje ir švietimo bei mokymo sistemose.

4.2. Užtikrinant prieinamumo visiems reikalavimą, įgyvendinant projektus, turi būti laikomasi universalios produktų (gaminų, paslaugų, transporto, fizinės ar e. aplinkos, infrastruktūros), kuriais gali naudotis visi žmonės kuo platesniu mastu, dizaino, neatsižvelgiant į šių produktų funkcijas. Ypač turi būti atsižvelgiama į prieinamumo (įskaitant informacines ir ryšių technologijas) užtikrinimą negalia turintiems asmenims Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos 9 straipsnyje nurodytomis priemonėmis.

5. Konkretūs projektų atitiktis horizontaliesiems principams, apimantiems atitinkamas Chartijos nuostatas, ir šių principų laikymosi reikalavimai nustatomi projektų finansavimo sąlygų apraše. Projekto atitiktis reikšmingos žalos nedarymo principui įvertinti rengiamas aprašas pagal projektų finansavimo sąlygų aprašo priede pateiktą formą. Siekdama aktyvesnio horizontaliųjų principų įgyvendinimo, ministerija gali nustatyti projektų tinkamumo sąlygas, viršijančias Apraše nustatytus minimalius reikalavimus, kad būtų skiriama daugiau dėmesio darnaus vystymosi, lygių galimybių, nediskriminavimo, inovatyvumo (kūrybingumo) principams įgyvendinti ir finansuojamos tvaresnės investicijos.

6. Siekdama užtikrinti horizontaliųjų principų, apimančių atitinkamas Chartijos nuostatas, laikymąsi, administruojančioji institucija:

6.1. atlikdama projekto tinkamumo finansuoti vertinimą, tikrina, ar įgyvendinant projektą nebus pažeistos Chartijos nuostatos ir horizontalieji principai ir ar projektų finansavimo sąlygų apraše nurodytais atvejais bus skatinamas ar nustatytas privalomas tiesioginis jų įgyvendinimas;

6.2. vykdydama projektų įgyvendinimo priežiūrą, prižiūri, ar skirtos lėšos naudojamos tinkamai ir laikantis su Chartijos nuostatomis ir horizontaliaisiais principais susijusių įsipareigojimų, nustatytų projekto sutartyje.

Horizontaliųjų principų ir
Europos Sąjungos pagrindinių
teisių chartijos nuostatų
laikymosi reikalavimų aprašo
priedas

(Reikšmingos žalos nedarymo principo vertinimo anketos forma)

REIKŠMINGOS ŽALOS NEDARYMO PRINCIPO VERTINIMO ANKETA

(uždavinio numeris) uždavinys „(pavadinimas)“

Veiksmai (veiklos): *nurodomi veiksmai (veiklos) iš 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos.*

Trumpa vertinimo santrauka.

Pvz.:

Vadovaujantis Europos Komisijos 2021 vasario 12 d. patvirtintomis Reikšmingos žalos nedarymo principo taikymo pagal Ekonomikos atsparumo ir didinimo priemonės reglamentą techninėmis gairėmis ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC0218\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC0218(01)&from=EN)), įvertinus X uždavinio planuojamų veiksmų (veiklų) poveikį 6 aplinkos tikslams, nurodytiems 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088, 17 straipsnyje, nustatyta, kad šio uždavinio veiksmai (veiklos) dėl savo pobūdžio neturi neigiamo numatomo poveikio visiems 6 aplinkos tikslams arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka reikšmingos žalos nedarymo principą.

Pastabos:

1. Vertinimas susideda iš 2 etapų. Vertinimo anketos 1 lentelė pildoma visais atvejais, o 2 lentelė pildoma, kai nustatoma, kad įgyvendinant veiklas gali būti padaryta žalos kuriam nors iš 6 aplinkos tikslų.

2. Jeigu pildant 1 lentelę nustatoma, kad reikia atlikti esminių veiksmų (veiklų) atitikties vertinimą (2 skiltyje pažymimas atsakymas „TAIP“), šios lentelės 4 skilties pildyti nereikia.

3. Pagrindžiant atitiktį konkrečiam aplinkos tikslui, siūloma vadovautis 2021 m. birželio 4 d. Europos Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2021/2139, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 papildomas nustatant techninės analizės kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kokiomis sąlygomis ekonominė veikla laikoma svariai prisidedančia prie klimato kaitos švelninimo arba prisitaikymo prie jos ir ar ta ekonominė veikla nedaro reikšmingos žalos kitiems aplinkos tikslams (toliau – Deleguotasis aktas), ir kitais Europos Sąjungos teisės aktais (pvz., direktyvomis), kurių privaloma laikytis vykdant konkrečias veiklas, o nacionalinius teisės aktus minėti tik kaip papildomą, o ne pagrindinį pagrindą.

1 lentelė. Pirmas vertinimo etapas

Nurodykite, dėl kurių iš toliau išvardytų aplinkos tikslų reikia atlikti esminių veiksmų (veiklų) atitikties reikšmingos žalos nedarymo principui vertinimą	Taip	Ne	Jei pasirinkote neigiamą atsakymą, pagrįskite
1	2	3	4
Klimato kaitos švelninimas		X	Vertinama, kad planuojami įgyvendinti veiksmai (veiklos) neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka klimato kaitos švelninimo tikslą:
Veiksmas (veikla) (1) Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas		X	Pagrindžiama, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) nenumatomas šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) išsiskyrimas. Išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti, tada pagrįskite veiksmų (veiklų) poveikį aplinkos tikslui. Pvz.: galimos pagrindimo kryptys (aspektai): Šie veiksmai (veiklos) dėl savo pobūdžio) <u>neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio klimato kaitos švelninimo tikslui</u>, nes nenumatoma, kad įgyvendinant veiklas galėtų būti ŠESD išsiskyrimas.

			- Nustatyta, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) <u>siekama su klimato kaita susijusio arba aplinkos tikslo koeficiento, kuris yra 100 proc., todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka klimato kaitos švelninimo tikslą.</u> - Nustatyta, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) <u>svariai prisidedama prie šio aplinkos tikslo</u> (pateikite įrodymus, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) mažės (nedidės) ŠESD išsiskyrimas).
Veiksmas (veikla) (2, 3 ir t. t.) <i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas</i>		X	
Prisitaikymas prie klimato kaitos			Vertinama, kad planuojami įgyvendinti veiksmai (veiklos) neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka klimato kaitos švelninimo tikslą ir neturės neigiamos įtakos žmonėms, gamtai ar turtui:
Veiksmas (veikla) (1) <i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas</i>		X	Pateikiamas pagrindimas, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) nenumatomas neigiamas poveikis pačiai veiklai arba žmonėms, gamtai ar turtui. Išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti, tada pagrįskite veiksmų (veiklų) poveikį aplinkos tikslui. <i>Pvz.: šie veiksmai (veiklos) dėl savo pobūdžio neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio prisitaikymo prie klimato kaitos tikslui, nes neplanuojama kurti jokios infrastruktūros potvynių zonoje.</i>
Veiksmas (veikla) (2, 3 ir t. t.) <i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas</i>		X	
Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga		X	Vertinama, kad planuojami įgyvendinti veiksmai (veiklos) neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir

			pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos tikslą.
Veiksmas (veikla) (1) Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas		X	Pateikiamas pagrindimas, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) nenumatomas neigiamas poveikis gerai vandens telkinių, įskaitant paviršinius ir požeminius vandenį, būklei arba geram jų ekologiniam potencialui, arba gerai jūrų vandenų aplinkos būklei. Išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti, tada pagrįskite veiksmų (veiklų) poveikį aplinkos tikslui. Pvz.: vertinama, kad planuojamos įgyvendinti veiklos neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos tikslui.
Veiksmas (veikla) (2, 3 ir t. t.) Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas		X	
Žiedinė ekonomika, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą		X	Vertinama, kad planuojami įgyvendinti veiksmai (veiklos) neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, tikslą:
Veiksmas (veikla) (1) Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas		X	Pateikiamas pagrindimas, kad įgyvendinami veiksmai (veiklos) neturės neigiamo poveikio konkrečiam aplinkos tikslui, t. y. nelems neveiksmingo medžiagų naudojimo, tiesioginio ar netiesioginio gamtos išteklių naudojimo arba padidėjusio atliekų susidarymo, deginimo ar šalinimo ir t. t. Išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti, pagrįskite veiksmų (veiklų) poveikį aplinkos tikslui. Pvz.: veiklos neturės jokio neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, tikslui, nes

			<i>atliekant parengiamuosius darbus nenumatomas atliekų susidarymas ir t. t.</i>
Veiksmas (veikla) (2, 3 ir t. t.) <i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas.</i>		X	
Oro, vandens ar žemės taršos prevencija ir kontrolė		X	Vertinama, kad planuojami įgyvendinti veiksmai (veiklos) neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka oro, vandens ar žemės taršos prevencijos ir kontrolės tikslą:
Veiksmas (veikla) (1) <i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas</i>		X	<i>Pateikiamas pagrindimas, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) nenumatomas neigiamas poveikis šiam aplinkos tikslui, nes nedidėja į orą, vandenį ar žemę išmetamų teršalų kiekis. Išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti, tada pagrįskite veiksmų (veiklų) poveikį aplinkosaugos tikslui.</i>
Veiksmas (veikla) (2, 3 ir t. t.) <i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas</i>		X	
Biologinės įvairovės ir ekosistemų apsauga ir atkūrimas		X	Vertinama, kad planuojami įgyvendinti veiksmai (veiklos) neturi jokio numatomo poveikio šiam aplinkos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad veiksmai (veiklos) atitinka biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo tikslą:
Veiksmas (veikla) (1) <i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas</i>		X	<i>Pateikiamas pagrindimas, kad įgyvendinant veiksmus (veiklas) nenumatomas neigiamas poveikis gerai ekosistemų būklei ir atsparumui arba kenkia buveinių ir rūšių, įskaitant Europos Sąjungos svarbos buveines ir rūšis, išsaugojimo būklei. Išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti, tada pagrįskite veiksmų (veiklų) poveikį aplinkos tikslui.</i>
Veiksmas (veikla) (2, 3 ir t. t.)		X	

<i>Nurodomas veiksmo (veiklos) pavadinimas</i>			
--	--	--	--

Pastaba. Pagrindžiant atitiktį konkrečiam aplinkos tikslui, siūloma vadovautis Europos Sąjungos direktyvomis, Deleguotuoju aktu ir kitais Europos Sąjungos teisės aktais, kurių privaloma laikytis vykdant konkrečias veiklas, o nacionalinius teisės aktus minėti tik kaip papildomą, o ne pagrindinį pagrindą.

2 lentelė. Antras vertinimo etapas

Klausimai	NE	Pagrindimas
Klimato kaitos švelninimas: ar tikimasi, kad priemonė lems žymią ŠESD emisiją?	X	Nenumatoma, kad X uždavinio veiksmai (veiklos) didins ŠESD emisiją. Numatoma investuoti: (išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti). Išskirkite veiksmus (veiklas), kuriuos (-ias) įgyvendinant galimas neigiamas poveikis (pvz., kuriama, modernizuojama infrastruktūra, įsigyjama įranga, transporto priemonės ir pan.). Pateikite pagrindimą, kad bus užtikrinta (imamasi konkrečių tam tikrų veiksmų), kad būtų arba sumažintas, arba visiškai pašalintas galimas neigiamas veiksmo (veiklos) poveikis konkrečiam tikslui. Pvz.: Kuriant naują infrastruktūrą bus užtikrinta, kad ji atitiktų statybos techninių reglamentų ir kitų teisės aktų reikalavimus, susijusius su ŠESD emisija, ir atitiktų beveik energijos nenaudojančių pastatų projektavimo, statybos ir eksploatacijos (angl. Nearly Zero Energy Building, NZEB) standartą. Modernizuojant infrastruktūrą bus laikomasi aplinkos apsaugą ir statybas reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Taip pat numatoma atlikti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos vertinimo įstatyme. Planuojami įsigyti autobusiukai, kurie užtikrins kokybišką pavėžėjimo paslaugą, bus ne žemesnio nei euro 6 standarto, nustatyto 2012 m. gegužės 29 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 459/2012, kuriuo iš dalies keičiamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2007 ir Komisijos reglamento (EB) Nr. 692/2008 nuostatos dėl lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių išmetamų teršalų kiekio (euro 6), kuriame reglamentuojamas teršalų išmetimo iš sunkiųjų transporto priemonių, ribojimas, nustatyto lygio. <u>Šis reikalavimas bus įrašytas transporto priemonių pirkimo, paslaugų įsigijimo ir kituose dokumentuose.</u> Šia investicija prisidedama mažinant ŠESD emisijas, didinant švaraus ar neutralaus poveikio klimatui judumą, nes planuojama įsigyti arba žemagrindžių autobusų keleiviams vežti miestuose arba priemiesčiuose (pagal poreikį galima M2 arba M3 klasė), kurių nulinė emisija (pvz., autobusai, varomi elektra arba vandeniliu), arba autobusų (angl. high-floor), važinėjančių tarp miestų, šalies vidaus maršrutuose (pagal poreikį galima M2 arba M3 klasė), varomų elektra, vandeniliu arba biodujomis, pagamintomis iš 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (toliau – Skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją direktyva) reikalavimus atitinkančių žaliavų. Prioritetas bus skiriamas elektra varomoms transporto priemonėms, tačiau, pvz., tarpmiestiniai autobusai, važiuojantys ilgesniais maršrutais, gali efektyviau kursuoti naudodami biodujas, pagamintas iš Skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją direktyvos reikalavimus atitinkančių žaliavų. <u>Planuojama įsigyti įranga privalės atitikti</u> (tai bus numatoma įrangos įsigijimo dokumentuose) efektyvumo, tvarumo, ilgaamžiškumo reikalavimus

		<i>pagal 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB, nustatančią ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (toliau – Direktyva 2009/125/EC) ir 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/65/ES dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo (toliau – Direktyva 2011/65/EU).</i>
Prisitaikymas prie klimato kaitos: ar tikimasi, kad priemonė turės žymų neigiamą poveikį klimatui, žmonėms, gamtai ar turtui?	X	<i>Nenumatoma, kad x uždavinio veiksmai (veiklos) turės neigiamą įtaką prisitaikymui prie klimato kaitos.</i> <i>Numatoma investuoti: (išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti).</i> <i>Išskirkite veiksmus (veiklas), kuriuos (-ias) įgyvendinant galimas neigiamas poveikis (pvz., kuriama, modernizuojama infrastruktūra, įsigyjama įranga, transporto priemonės ir pan.).</i> <i>Pateikite pagrindimą, kad bus užtikrinta (imamasi konkrečių tam tikrų veiksmų), kad būtų arba sumažintas, arba visiškai pašalintas galimas neigiamas veiksmo (veiklos) poveikis konkrečiam tikslui.</i> <i>Pvz.:</i> <i>Nenumatoma, kad x uždavinio veiksmai (veiklos) turės neigiamą įtaką prisitaikymui prie klimato kaitos, nes numatomos investicijos į esamos infrastruktūros kūrimą ir tobulinimą bus vykdomos tik atlikus klimato rizikos vertinimą, vykdant statybos ar renovacijos veiklą bus įgyvendinami fiziniai ir nefiziniai prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimai, kurie sumažins svarbiausias fizinio klimato rizikas. Taip pat renovacija nebus atliekama potvynių zonose, kuriose bus skatinama naudoti žaliąją infrastruktūrą – augmeniją ir kitus pastatų dizaino ar apželdinimo sprendinius, kurie sumažintų energijos (kondensavimo) poreikius ir kt.</i> <i>Planuojamos veiklos neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio prisitaikymo prie klimato kaitos tikslui, nes nenumatomas neigiamas poveikis žmogui, gamtai ar turtui.</i>
Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga: ar tikimasi, kad priemonė bus žalinga 1) gerai vandens telkiniui, įskaitant paviršinį ir požeminį vandenį, ekologinei būklei arba 2) gerai jūrų vandenų aplinkos būklei.	X	<i>Nenumatoma, kad x uždavinio veiksmai (veiklos) turės neigiamą įtaką tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos tikslui.</i> <i>Numatoma investuoti: (išsamiai aprašykite, į ką planuojate investuoti).</i> <i>Išskirkite veiksmus (veiklas), kuriuos (-ias) įgyvendinant galimas neigiamas poveikis (pvz., kuriama, modernizuojama infrastruktūra, įsigyjama įranga, transporto priemonės ir pan.).</i> <i>Pateikite pagrindimą, kad bus užtikrinta (imamasi konkrečių tam tikrų veiksmų), kad būtų arba sumažintas, arba visiškai pašalintas galimas neigiamas veiksmo (veiklos) poveikis konkrečiam tikslui.</i> <i>Pvz.:</i> <i>Nenumatoma, kad x uždavinio veiksmai (veiklos) turės neigiamą įtaką tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos tikslui, nes numatoma investuoti į esamos infrastruktūros tobulinimą, dėl ko tikėtinas efektyvesnis vandenų išteklių naudojimas, bus keičiama sena ir neefektyvi vandens infrastruktūra, naudojami efektyvesni vandens prietaisai, atitinkantys naujausius Europos Sąjungos standartus.</i> <i>Planuojamos veiklos neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio šiam aplinkos tikslui, nes įgyvendinant šią veiklą neplanuojama statyti jokios infrastruktūros vandens telkinių apsaugos zonose arba arti vandens telkinių, kas galėtų turėti neigiamą poveikį tausiam vandens ir jūrų išteklių naudojimui.</i>
Perėjimas prie žiedinės ekonomikos,	X	<i>Nenumatoma, kad x uždavinio veiksmai (veiklos) turės neigiamą įtaką perėjimo prie žiedinės ekonomikos tikslui.</i>

įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą: ar tikimasi, kad priemonė: 1) žymiai padidins atliekų susidarymą, deginimą ar šalinimą, išskyrus neperdirbamų pavojingų atliekų deginimą, arba 2) lems žymų neefektyvų gamtos išteklių visuose gyvavimo ciklo etapuose tiesioginį ar netiesioginį naudojimą, jeigu nebus numatyta atitinkamų priemonių šiam neigiamam poveikiui mažinti; 3) lems didelę ir ilgalaikę žalą aplinkai siekiant žiedinės ekonomikos tikslų.	<i>Išskirkite veiksmus (veiklas), kuriuos (-ias) įgyvendinant galimas neigiamas poveikis (pvz., kuriama, modernizuojama infrastruktūra, išigyjama įranga, transporto priemonės ir pan.).</i> <i>Pateikite pagrindimą, kad bus užtikrinta (imamasi konkrečių tam tikrų veiksmų), kad būtų arba sumažintas, arba visiškai pašalintas galimas neigiamas veiksmo (veiklos) poveikis konkrečiam tikslui.</i> <i>Pvz.:</i> <i>Įgyvendinant x uždavinio veiklas, susijusias su infrastruktūros kūrimu, modernizavimu, įrangos, priemonių ir kitų išteklių įsigijimu, užtikrinamas efektyvus atliekų surinkimas, skatinamas atskirų atliekų dalių pakartotinis naudojimas, statytojams nustatomi reikalavimai riboti atliekų susidarymą atliekant pastatų modernizavimą, taikyti naujausius metodus, skatinti pakartotinį medžiagų naudojimą ar perdirbimą, naudojantis pažangiomis statybinių atliekų rūšiavimo sistemomis. Todėl laikoma, kad veiklos atitinka žiedinės ekonomikos tikslą.</i> <i>Nenumatoma, kad investicijos darys neigiamą įtaką žiedinei ekonomikai, nes numatoma, kad atliekant švietimo įstaigų rekonstrukcijos (modernizavimo) darbus bus taikomi šie reikalavimai:</i> <i>Mažiausiai 70 procentų (pagal svorį) nepavojingų statybinių ir griovimo atliekų (išskyrus natūraliai atsirandančias medžiagas, nurodytas 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendimo 2000/532/EB, keičiančio sprendimą 94/3/EB, nustatantį atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 1 straipsnio a dalį, ir Tarybos sprendimą 94/904/EB, nustatantį pavojingų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/698/EEB dėl pavojingų medžiagų 1 straipsnio 4 dalį, 17 05 04 kategorijoje), statybietėje susidarancios atliekos turėtų būti parengtos pakartotinai naudoti, perdirbti ar galimos panaudoti kitoms medžiagoms, įskaitant užpildymo operacijas, naudojant atliekas kitoms medžiagoms pakeisti, laikantis atliekų hierarchijos, nustatytos 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančioje kai kurias direktyvas, ir Europos Sąjungos statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolo.</i> <i>Be to, projekto vykdytojai, rangovai (subrangovai) bus įpareigoti riboti atliekų susidarymą procesuose, susijusiuose su statyba ir griovimu, laikydamiesi Europos Sąjungos statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolo, atsižvelgdami į geriausius taikomus metodus ir naudodami selektyvų griovimą, kad būtų galima pašalinti ir saugiai tvarkyti pavojingas medžiagas ir palengvinti pakartotinį jų perdirbimą. Statybinės atliekos Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka bus perduodamos atliekų tvarkytojams, turintiems teisę tvarkyti tokias atliekas (Atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis, Atlieku tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 217 „Dėl Atlieku tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, 7 ir 9 punktai). Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-637 „Dėl Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, 7 punkte nustatyta, kad statybietėje turi būti išrūšiuotos ir atskirai laikinai laikomos susidarancios komunalinės atliekos, inertinės atliekos, perdirbti ir pakartotinai naudoti tinkamos atliekos, pavojingosios atliekos ir netinkamos perdirbti atliekos. Išrūšiuotos atliekos bus perduodamos įmonėms, turinčioms teisę</i>
---	---

		tvarkyti tokias atliekas pagal sutartis dėl jų naudojimo ir šalinimo. Susidariusios asbesto turinčių gaminių atliekos bus šalinamos nustatyta tvarka atskiroje sekcijoje, įrengtoje prie bet kokios klasės sąvartyno pagal inertinių atliekų sąvartynų reikalavimus ir pažymėtoje išpėjamaisiais užrašais (Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. 444 „Dėl Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių patvirtinimo“, 43 punktas). Tvarkant atliekas bus vadovaujamosi Europos Sąjungos geriausiais prieinamais gamybos būdais (GPGB), taikomais atliekų apdorojimui (prieiga per internetą http://193.219.53.9/aaa/Anotacijos%20%28LT%29/atlieku%20apdorojimui.pdf). • Taip pat atliekas numatoma naudoti ir kokybiškai perdirbti selektyviai pašalinant medžiagas, naudojant turimas statybinių ir griovimo atliekų rūšiavimo sistemas. • Pastatų projektai ir statybos metodai turės būti paremti efektyvia analize atsižvelgiant į ISO 20887:2020 „Pastatų ir civilinės inžinerijos darbų tvarumas. Išmontavimo ir pritaikymo projektavimas. Principai, reikalavimai ir gairės“ standartą. Taip pat numatoma skatinti naudoti pakartotinai panaudojamas medžiagas. • Statybvietėje pildomas atliekų apskaitos žurnalas, tvarkoma susidariusių ir perduotų tvarkyti statybinių atliekų apskaita, nurodomas jų kiekis, rengiamos atliekų apskaitos ataskaitos. Bus užtikrintas 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/844, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo ir Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, reikalavimų, susijusių su energiniu pastatų efektyvumu, laikymasis (tai bus numatoma paslaugų įsigijimo ir kituose dokumentuose). Planuojama įsigyti informacinių technologijų įrangą privalės atitikti (tai bus numatoma informacinių technologijų įrangos įsigijimo dokumentuose) efektyvumo, tvarumo, ilgaamžiškumo reikalavimus pagal Direktyvą 2009/125/EC (serveriams ir duomenims saugoti, kompiuteriams ir kompiuterių serveriams ar elektroniniams ekranams) ir Direktyvą 2011/65/EU. Nenumatoma, kad įgyvendinant veiklas būtų daroma tiesioginė ar netiesioginė neigiama įtaka žiedinei ekonomikai. Planuojama įsigyti įrangą (šiuolaikiškų laboratorijų, skirtų gamtos ir tikslųjų mokslų bei kalbų mokymui) privalės atitikti (tai bus numatoma įrangos įsigijimo dokumentuose) efektyvumo, tvarumo, ilgaamžiškumo reikalavimus pagal Direktyvą 2009/125/EC ir Direktyvą 2011/65/EU. Pasibaigus įsigytos įrangos naudojimo tarnavimo laikui, įrangos tiekėjai (pardavėjai) privalės (tai bus numatoma įrangos įsigijimo dokumentuose) įrangos atliekas sutvarkyti vadovaudamiesi 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų reikalavimais ir Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais atliekų tvarkymą, bei aplinkos ministro tvirtinamo Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo plano nuostatomis.
Taršos prevencija ir kontrolė: ar	X	Nenumatoma, kad x uždavinio veiksmai (veiklos) turės neigiamą įtaką taršos prevencijos tikslui.

tikimasi, kad dėl šios priemonės gerokai padidės teršalų išmetimas į orą, vandenį ar žemę?	<i>Išskirkite veiksmus (veiklas), kuriuos (-ias) įgyvendinant galimas neigiamas poveikis (pvz., kuriama, modernizuojama infrastruktūra, įsigyjama įranga, transporto priemonės ir pan.).</i> <i>Pateikite pagrindimą, kad bus užtikrinta (imamasi konkrečių tam tikrų veiksmų), kad būtų arba sumažintas, arba visiškai pašalintas galimas neigiamas veiksmo (veiklos) poveikis konkrečiam tikslui.</i> <i>Pvz.:</i> <i>Nenumatoma, kad įgyvendinant x uždavinio veiklas, susijusias su infrastruktūros kūrimu, modernizavimu, įrangos, priemonių ir kitų išteklių įsigijimu, pastatų modernizavimo metu susidarytų ženkliai oro, vandens ir dirvožemio tarša, nes modernizuojant bus naudojamos Statybos techniniame reglamente ir kituose teisės aktuose leidžiamos medžiagos, atitinkančios aplinkos apsaugos reikalavimus.</i> <i>Nenumatoma, kad įgyvendinant veiklas padidės teršalų išmetimas į orą, vandenį ar žemę, nes:</i> <i>• Statybose naudojamose statybinėse dalyse ir medžiagose nėra asbesto ir labai didelį susirūpinimą keliančių medžiagų, nustatytų remiantis medžiagų, kurioms reikalingas leidimas, sąrašu, nurodytu 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiančio Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiančio Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB, XIV priede.</i> <i>• Statyboje naudojami komponentai ir medžiagos, galinčios liestis su gyventojais, išskiria mažiau nei 0,06 mg formaldehido 1 m³ medžiagos ar komponento ir mažiau kaip 0,001 mg 1A ir 1B kategorijų kancerogeninių lakiųjų organinių junginių 1 m³ medžiagos arba komponento, atlikus bandymus pagal Techninę specifikaciją CEN/TS 16516 ir ISO/DIS 16000-3. „Patalpų oras. 3 dalis. Formaldehido ir kitų karbonilo junginių nustatymas patalpų ir bandymų kameros ore. Aktyvus mėginių ėmimo metodas“ standartą arba kitas panašias standartizuotas bandymo sąlygas ir nustatymo metodus.</i> <i>• Imamasi priemonių triukšmui, dulkėms ir teršalams vykdant statybos ar priežiūros darbus sumažinti.</i> <i>• M kategorijos kelių transporto priemonių padangos atitiks aukščiausios klasės padangoms taikomus išorinio riedėjimo triukšmo reikalavimus ir dviejų aukščiausių klasių padangoms taikomą riedėjimo varžos koeficientą (darantį įtaką energijos vartojimo efektyvumui), nustatytą 2020 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2020/740 dėl padangų ženklavimo pagal degalų naudojimo efektyvumą ir kitus parametrus, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1369 ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1222/2009, kurį taip pat galima patikrinti Europos gaminių energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo duomenų bazėje (EPREL).</i> <i>• Veikla įgyvendinama vadovaujantis Skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją direktyvos nuostatomis, taip pat nacionaliniais teisės aktais, kuriuose nustatyti reikalavimai užtikrinti tausų išteklių naudojimą ir apsaugą.</i>
--	--

Biologinės įvairovės ir ekosistemų apsauga ir atkūrimas. Ar numatoma, kad priemonė: 1) bus labai žalinga gerai ekosistemų būklei ir jų atsparumui arba 2) žalinga buveinių ir rūšių, įskaitant Europos Sąjungos svarbos buveines ir rūšis, išsaugojimo būklei?	x	<i>Nenumatoma, kad x uždavinio veiksmai (veiklos) turės neigiamą įtaką biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo tikslui.</i> <i>Išskirkite veiksmus (veiklas), kuriuos (-ias) įgyvendinant galimas neigiamas poveikis (pvz., kuriama, modernizuojama infrastruktūra, įsigyjama įranga, transporto priemonės ir pan.).</i> <i>Pateikite pagrindimą, kad bus užtikrinta (imamasi konkrečių tam tikrų veiksmų), kad būtų arba sumažintas, arba visiškai pašalintas galimas neigiamas veiksmo (veiklos) poveikis konkrečiam tikslui.</i> <i>Pvz.:</i> <i>Vertinama, kad planuojamos įgyvendinti x uždavinio veiklos neturi jokio numatomo neigiamo tiesioginio ar netiesioginio poveikio šiam aplinkosaugos tikslui arba numatomas jų poveikis yra nereikšmingas, t. y. nedaro tiesioginio ir pirminio netiesioginio poveikio per visą gyvavimo ciklą, todėl laikoma, kad ši veiklos investicija atitinka biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo tikslą.</i> <i>Veiklos bus vykdomos jau urbanizuotose vietovėse. Veiklą įgyvendinant kaimo ir atokiose vietovėse, atlikus planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą, bus įgyvendintos visos nustatytos klimato kaitą švelninančios priemonės, padėsiančios išvengti bet kokios žalos biologinei įvairovei bei ekosistemoms.</i> <i>Pagal atliktą pirminį vertinimą ir pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus poveikio „Natura 2000“ teritorijoms, biologinei įvairovei ir ekosistemai nebus.</i>
---	----------	---